

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مصلحت‌آفرین

۱۳۲۶

اخطار :

مسئله‌ها موافق آثار جدیده مع المصنوعه
قبول اولور
درج ابدیه‌ی آثار اعاده اولور

دین، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسیات و باطنا و کرم سیاسی و کرم اجتماعی و معنی احوال و شیوه‌ها و معنی دین و معنی ایدر و فلسفه و برنشر اولور.

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسه‌ری :

در سعادتده نسخه‌سی ۵۰ پارده در

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

سنه لکی التي آلتی

ممالک عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	۶۰۰	۳۰۰	روبله
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹	فرائق

تاریخ تأسیسی

قبرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلتیر

۱۰ تموز ۳۲۴

عدد : ۶۲

۲۷ شوال ۳۲۷ پنجشنبه ۲۹ شریین اول ۳۲۵

اوچنجی جلد

شیخ محمد عبده‌نک هانوتویه جوابی

۲

موسیو هانوتو دینک امهات مسائلدن ایکی مسئلهیه ، قدر ایله توحیده تعرض ایدیور ؛ برنجی مسئلهده کی اشکالک سینی ، ناسک بوخصوصده اسکیدن بری اختلاف اوزره بولندرق نهایت ایکی فرقهیه آیرلیدی ، اولکی فرقه‌ی عبده‌نک افعالنده قطعاً اختیاری یوقدر ، دست قدرنده بازچهدر ، دینلر تشکیل ایتدیکنی ، ایکنجی فرقه‌ایسه خالق مخلوقه براختیار ، براراده ویرمشدرکه او اختیار اوزرنده بیلدیکی کی تصرف ایدر ؛ بناء علیه خیر ، شر نه قازانیرسه کندیسنه راجعدر ، اعتقادنده بولندرق قاریشدرقدن صوکره ، برنجی فکر انسانی حسیض مسکته دوشورور ؛ ایکنجیسی ایسه اوج کاله چیقاریر ، دیور . دها صوکره اولکی مذهب مثال اولدوق موجوداتک وجود ازلیده فانی اولدیغنه قائل اولان بودیلری ، ایکنجیسنه‌ده الهی اوصاف ماده‌سی اعتباریله انسانه تشبیه ایدن اسکی یونانیلری کوستریور ؛ برنجی مذهبک ، سالکیرینی بوتون ترقیات انسانیه‌دن آلیقویدیدی ، ایکنجیسنک ایسه معتقدلرینی مراتب کالاته اعلاایله‌یکنی سوبلیور . طوغ ایسی بوسوزلرده کی خلطک ، خلطک بر مثلی دها کوروله مشدر .

دها صوکره موسیو هانوتو دیانت نصرانیه واسلامیه اوزرینه بوشانه‌رق دیورکه : بواکی دین شو ایکی مذهبی ، یعنی ناسک قدر مسئله‌سی حقه‌ده کی ایکی مختلف عقیده‌سی تمثیل ایتکده‌در . اولکیسی [نصرانیت] بر دین الهیدرکه آرلیرک براندینی حقائقه وارث اولمشدر ؛ ایکنجیسی [اسلامیت] بر دین بشریدرکه سامیلرک متروکاتی آلمشدر . برنجیسی انسانی قرب الهییه ایصال ایدر ؛ حال بوکه

ایکنجیسی درکات حیوانیتک سافنه ایندیرر . ذاتاً هراکی دینک تمایلی اولنلرک استناد ایتکده اولدینی اصلده غایت واضح بر صورتده ظاهر اولور . ایشه برنجی دینک اصلی (اله اب) (اله ابن) ی وجوده کتیرمش ، (اله ابن) (اله بشر) اولمش ؛ بواکی اله روح القدس واسطه‌سیله اتصال ایتمش . ایکنجی دینک اصلی ایسه الهی بشریتدن کلیاً تنزیه ایتک ، بوتقدیسی خالق ایله انسان آره‌سند بوتون نسبتلرک ، منقطع اوله‌جنی بر حده قدر واردیرمقدر .

موسیو هانوتو بوجوهرلری صاچدقدن صوکره ایکی دینی بربرینه خلط ایتک ، بولری عینی اصوله ارجاع ، آره‌لرنده مناسبت ، مشابیه عقد ایتک کی هیچ نتیجه‌سی اولیه‌جق بریفین سوز دها سوبلیور . عجبا شو نطقک حاوی اولدینی پریشان فکرلرک ، هذیان سوزلرک امثالنه هیچ بر محررک ، هیچ بر صاحب نظرک اثرنده تصادف قابلیدر ؟ بن بوخصوصده ویرله‌جک حکمی ایتلرک مذهبیه و او مذاهب حقه‌ده کی افکارینه براز وقوفی اولانلره براقه‌جف .

قدر حقه‌ده کی مناقشات کرک تشبیه ، کرک تنزیه قائل اولان ماتلرک هیچ برینه خاص دکدر . ذاتاً تشبیهک ، یاخود تنزیهک بوخصوصده قطعاً دخلی یوقدر ؛ چونکه بومناقشاتک کافه‌سی علم الهینک هرشدنی محیط اولمش ، قدرت الهیه‌نک هر ممکنه شمولی بولمش اعتقادندن نشأت ایتمشدر .

نته کیم قدر مسئله‌سند بالذات نصرانیلر آره‌سند بیله اختلاف حادث اولمشدر ؛ حال بوکه نصرانیلر موسیو هانوتویه کوره مشبه‌دن درلر . هم بواختلاف ، بونزاع اولنلرک آره‌سند قبل الاسلام باشلایه‌رق زمانزه قدر دوام ایتمشدر . امید ایدرکه هانوتو سن تومانک اتباعیه دومینکن لرک ، کذلک لویولایه طرفدار اولنلرک مذهبیه مطلع اولمشدر .

ایشته اولکیلر جبریه دن ، ایکنجیلر ایسه قدریه اختیاریه دن اولوب ملت مسیحیه آره سنده هرایکی مذهبه سالک اولان فرقه لر موجوددر . بناء علیه بومذهب هانوتونک زعمی کی بومذهب سامی دکلدی ؛ بلکه اصول وفروعی آریلر آره سنده ظهور وانتشار ایتمشدرده صوکره باشقه لرینه اورادن انتقال ایله مشدر .

هیچ سن قدره اعتماد ایله ایشی کوچی بر اقوب ارقه اوستی یاتان بر یهودی ایشتمکی ؟ کورک چکدرک تا بریتانیا اطهرینه کیدن فیکه لیلرک خزینه غیبه انتظار ایله خواب نوشین خیاله طالدفنی طویدکی ؟ لکن بزونی مناسترلرده ، راهلرده چوق کوردک ؛ سعی وعملی ترک ایدرک ، خلقت دوش مساعیسنه بار اوله رق یاشایان بواردولرک حالنی چوق ایشتمک . اوت بونلر احواله کلشدی که آرتق اللرندن یزار اولان آروپا باشنی قورتارمق ایچون سیف صارمه مراجعت ایتمشدی .

یونانیلر آره سنده اشتهار ایدن بخت وتصادف مذهبی فلسفه نیک مبادیسنی اوقویان چوجقلره وارنجیه قدر هرکسک معلومیدر . فلسفه کتابلرینک ، ابطالی ایچون اوغراشدینی بومذهب موجوداتک سوق تصادفله وجوده کلدیکنی ، بناء علیه بر ممکنک وجود بولمق ایچون سیه احتیاجی اولمدفنی ادعا ایدیور . پک اعلا ، بویه بومذهب هراثی خالقه اسناد ایتمکن زیاده جبریلکه سائق دکیدر ؟ عجا بویه بومذهب اقوام آریه یی منازل رفعت وکاله اعلا ایده ییلیری ؟ اسلامک کتاب منزلی اولان قرآن حکیم ارباب جبرک فکرینی ، (لوشاء الله ماشرکنا ولا آباؤنا ولا حرمانا من شیء کذلک کذب الذین من قبلهم) طرزنده کی قولنی رد ایتمکده ؛ کسی ، اختیاری آلتش درت قدر آیتله اثبات ایلکده در . برنظر بصیرته قارشنی بوکا مخالف کورونن آیات کریمه نیک کافه سی قوانین کون نامیله معروف اولان سنن السیه یی تقریر ایچون انزال بیورلمشدر .

« ولوشاء ربک لجعل الناس امة واحدة » آیت کریمه سیله دیگر آیات جلیله ده اولدینی کی .

هر عاقل عبدک افعالنده مختار اولمی مسئله سیله امتلرک اخلاق وطبایعی اوزرنده کی قدرت السیه آره سنده موجود اولان فرق جلی یی درحال کورر . عبدک افعالنده کی اختیارینی وجدان اقرار ایدر ، کنیدیسنی بیلمینلردن بشقه سی انکار ایتمز . لکن امتلرک طبایع وسجایا خصوصضنده کی اختلافه کلنجه بونده مخلوقات خدادن هیچ برینک اختیاری اوله ماز . جناب حق زمین وآسمانی ، زمین وآسمان آره سنده کی عوالمی فصل یاراتمش ایسه اونی ده اوله جه یاراتمشدر .

جناب پیغمبرک اقوالی ، افعالی هپ بو حقیقتی تأیید ایتمشدر . ایشته اورسول محترم اوله یورولماز برساعی ، اوله فتور بیلمز بر مجاهد ، اوله شب زنده دار بر متهجد ایدیکه کیمسه اونک اثرینی تعقیبه موفق اوله مامشدر . عجا کنیدیسنک « بکا نصرت وعد قطعیسنده بولنان الله بنم اوغراشنامه حاجت برافاز ؛ اعلا ی دینی ضامن اولان مولانم چالشنامه لزوم کوسترمز » دیهرک ، وظیفه دعوتی اتمام واکمال ایچون

قدره عرض تسلیم ایله اکتفا ایدرک بالین استراحت یاصلاندیغنه دأثر اوبی معظمدن بر خبر منقولیدر ؟ خیر ، بویه بر حال شویله طورسون ، من طرف الله مظهر اولدینی اوصادق وغدیر کنیدیسنک سعی ومجاهده ده کی شوقنی براوقدر دها مزداد ایدر ، صیانت خدا اومبعوث حکیمک حزم واحتیاطنی براوقدر دها آرتیریدی .

اصحاب کزینی اونک مسلکی طوتدیلر ؛ صکره دن کلن سلف صالحده اصحابک اثرینه تبعیت ایتدیلر . حالوکه بونلر علم الهینک احاطه سنه ، قدرت الهینک شموله ایمان خصوصضنده ناسک اکملی اولدقلری کی ، من طرف الله کنیدیلرینه بخش اولنان ایکی قوتک ، عقل واختیارک قدرینی تقدیر خصوصضنده انسانلرک اعلمی ایدیلر . سعی ومجاهده نه ، جدو کسیده پیشوای انام ایدیلر ؛ برحاله که نشر اسلامه ایتدکلری خدمت ، صرف ایلدکلری همت بوکون کرک هانوتونک کنیدیسنک ، کرک امثالک جاننی صیقیور !

ایشته عقیده سامیه ، یاخود دعوت محمدیه ، یاخود مدنیت اسلامیه بودرکه دنیانک مهجور بر کوشه سنده کی بدویلردن عبارت اولوب ، نعمت مدنیت نامنه ، ذوق علم وصنعت نامنه هیچ برشی بیلمین بر آووج قومی وارنش اولدقلری غایته قدر ایصال ایتش ، اونلری عرش سلطنت وعزته اعلا ایلشدر ، صکره بو بدوی قوم اوسایه ده اوله بر رقت وجدانه ، اوله بر صفای عقله مظهر اولمشدرکه بتون اقوام سائریه قارشنی تلطفده بولنش ، اواقوامک مجهولی اولان بر چوق حقایق ، بر چوق معارفی کشف ایدرک بعثت نبویدن بر قاج عصر صکره اورولایلرک نظر حیرتی اوکنه آتمشدر .

لکن یازیقیر اولسون که مسلمانلر آره سنده رؤس شیاطین کی برطاقم خبیث قفار پیدا اولدی ، آریلرک لوئیاتندن یوکلنوب کتیره . بیلدکلری آثار ایله بو خاک پاکی تلویث ایتدی . بوکون میدانده کی خسار هپ اونک بقیه سیدر .

رومادن ، عجمستاندن لباس اسلامه بورنش بر سوری موالی بلاد اسلامه صوقوله رق یوکلنوب کتیردکلری شقاق ونفاق اطرافه صاحبیلر ؛ عقائدده جدل بدعتنی دینه صوقدیلر ؛ قدر مسئله غامضه سنه دالمقندن منع ایتمکده اولان اوامر السیه یه ، وصایای نبویه یه مخالفتده بولندیلر ؛ طیشی بارلاق سوزلرله ، مزور جهلرله مسلمانلری آلداته رق بوکونکی تفرقه یی میدانه کتیردیلر . حالوکه جناب حق پیغمبرینه « ان الذین فرقوا دینهم وکانوا شیعا لست منهم فی شیء » بیوریور . واقعا مسلمانلر آره سنده جبریه اسمیله معروف بر طائفه ظهور ایتدی ایسه ده حقک ، عقلک ، دینک اوکنده طورامیه حق قدر ضعیف اولدینی ایچون آرزومان صکره منقرض اولدی ، حتی سنن توما اتباعک خرسیتانلر آره سنده کی بقاسی قدر بیله پایدار اوله مدی . مسلمانلر جبر ایله اختیار آره سنده متوسط بر مذهبه سالک اولدیلر که بو مذهب سعی وعمل مذهبی ، صدق ایمان مذهبیدر . خرسیتانلردن « بوسویه » کی صاحب نظر اولانلرله بونلره اتباع ایدن جمهور اعظم بیله صوک زمانلرده مسلمانلرک بو مذهبه اقتدا ایتدیلر .

خصوصتجه حائز ولدینی شرفك رجحانه اشارت بیوردقدن صكره
بویتدهده اورجیحانی تصریح ایدیور وشویله دیور : او کیمدرکه
حوایه حضرت احمد مختاری حامل ویا آنکله خوسه اولمشدر دیه فرج
وسرور ویرر اولسون . حضرت نبی مختاری حمل ووضیع ایتك
شرقی جناب آمنیه مقدر اولمش وکندوسی بو مزده لر ایله شاد
ومسرور ایدلمش اولدینی حالده ام البشره بو شرف مقدر اولمش می
وبویولده کندوسنه بر تبشیر وقوع بولمش می .

بیانه اعراب و لغات :

[من] استفهام استبعادی [لحواء] فعل محذوفه متعلقدر و [یفرح لحواء]
تقدیرندهدر . [انها] ده [ان] مفسرهدر . [حملت] ایکنجی بابدن حامل
اولدی معناسنه فعل ماضی وضمیر حوایه راجع . [احمد] مفعول به و غیر منصرف
واحد الحامدین معناسنه صفت تفضیلدن منقول اسمددر . [نساء] خوسه دیمکدر .

یوم نالت بوضعه ابنة وهب

من فخر مالم تنله النساء

وانت قومها بافضل مما

حملت قبل مریم العذراء

او کونده آمنه بنت وهب جناب احمد مختاری وضع وایلاذ ایتیمی
سبیلله حوا دخی داخل اولدینی حالده بالجمه نسوان عالمك نائل
اولمقلری فخر و شرفه نائل اولدی واولجه مریم العذراءك حامل
قالمش اولدینی توزاددن بالا جماع افضلی قومه کتیردی .

ولادت محمدیه جهتندن جناب آمنهك حضرت حواء اوزرینه
افضلیتی برنجینك ایکنجی اوزرینه علی الاطلاق افضلیتی اقتضا ایتمز
و بناء علیه کلام ناظم حوائك آمنه دن افضل اولدیغه دائر اجماعه
منافی دوشمز .

بیانه اعراب و لغات :

[یوم] یوقازیده ولادت معناسنه اولهرق مرور ایدن مولوددن بدل
اشتمال طریقیه بدل و مبنی به اضافتی حسیله فتح اوزرینه مبنیدر . [نالت]
نائل اولدی معناسنه ماضی . [بوضعه] ده [باء] سببیه وضمیر نبی مکرمه
راجعدر . [ابنة وهب] فاعل و موصوف مقدرك صفی اولهرق [آمنه]
ابنة وهب [تقدیرندهدر . جناب آمنهك پدری جهتندن سلسله نسبی آمنه
بنت وهب ابن عبد مناف بن زهره بن کلاب بن مره اولدیغندن مشار الیها
حضرتلری پدرلری جهتندن رسول اکرم صلیا علیه وسلم افندمنز ایله
کلابده برلشور . مشار الیهانك والده سی جهتندن سلسله نسبی : آمنه بنت
مره بن عبد العزی بن قصى بن عبد الدار بن قصى ابن کلابدر . [من فخر]
مابعدندهکی [ما] بی پیاندر وفخار : فانك فتحیله فخر و شرف دیمکدر .
[مالم تنله النساء] جمله بی مفعول به . [وانت] جمله سی [نالت] اوزرینه
معطوفدر . [قومها] مفعول به . قوم : ذکور و مخصوص اسم جمعدر ،
بعضاً نساء قوم دخی بالتبع داخل اولور ، نته کیم بوراده اولدینی کبی .
[بافضل] حرف جر تعدیه ایچونددر . [مما حملت] قولی [من مولود حملته]
تقدیرندهدر . بوراده مولود ایله عیسی علیه السلام مراددر . [ما] اداتی
نادراً ذوی العقولده استعمال اولنور ، بورادهکی استعمالی اکا مبتنیدر . [قبل]
اضافتدن مقطوع اولهرق ضم اوزرینه مبنیدر . محذوف اولان مضاف الیهی

مع مافیه شوراسنی انکار ایده مم که زمان سائر ملتله یابدینی کبی
مسلمانلرده عبوس بر جهره کوسترهرك یچاره لری بر قاق عصزدن بری
متصوفه طائفه سندن بر طاقم ارباب فساد مبتلا ایتدی . بو مفسد
خریقلر بین الاسلام بر طاقم اوهام نشر ایتدیله که اصول دین ایله
آره سنده قطعاً مناسبت یوقدر .

بو اوهام عقائد صحیحهدن اولدینی ایچون دکل ، لکن دین صحیحك
آثار یله غلبه چالندینی صورته جاهللك ذهنی بو سبتون چله جك ،
عقللری ایسه ترده دوشوره جك بر طاقم وسوسدن عبارت بولندینی
ایچون افکار مسلمینه مسلط اولدی . ارتق اصول دین حقندهکی
جهلك تعمیندن ناشی مسلمانلر آراسنده عطالت ده تعمیم ایتدی که
بو خصوصده یوکسك طبقهده بولونانلرك بر معتاد بیوک یاردیمی اولدی .
ایشته متصوفهك بو فرقه سی یوزندن مصاب اولدیغمنز فلا کتلهده
آریلرك حسنائی جمله سندن در : چونکه بو بزه ایراندن ، هنددن
کلدی ، واورادهکی عقائد اولیه پی ده برلکده کتیردی .

کرك هانوتوبی ، کرك کندی سویه سندهکی سطحی
نظرلری اضلال ایدن باشقه بر شی دکل ، آنجق نطقنده
بحث ایتدیکی اوخیث درویشلر ، یاخود اوسر سملردر که هر کون
جزائرک ، تونسك اطرافده دولاشوب طورورلر . بو کون اقطار
اسلامدن هیچ بری یوقدر که دینی میشته ، ذکر الهی تجارت آت اتخاذ
ایدن بو خریقلردن خالی اولسون .

لکن اگر مسلمانلر حقیقت دینه رجوع ایتمش اولسه ایدیلر ،
اوزرلرینه فرض اولان وظائفی ادا ایدرلر ، طوبراقلری سیوررلر ،
نروتلری چوغالتیرلر ، فرانسه یه قارشى الارندن کلن قوتی حاضرلارلر ،
تشیملرینك مشر اولسی ایچون قدرك امدادینه اعتماد ایدرلر ،
هیچ بر زمان اولومدن قور تولوش اولدینقی بیلهرك صولتلرنده قید
حیاتی خاطرلرینه بیله کتیر مزلردی ؛ صو کرا ایچلرندهکی ارباب عزیم
پایه عزته طوغرو یوروردی ده قوینك ضعیفدن ، عزیزك ذلیلدن
استحصال ایده جکی موقعی استرداد ایدرلردی ؛ اوزمان هانوتونك
نظرندهکی جنونلری عقله ، هذیانلری حکمه منقلب اولوردی .

هانوتونك عندالمسلمین قدر مسئله سی حقندهکی رأى سخیفته
تعلق ایدن سوزلر مز بوندن عبارتدر . تنزیه وتشبیه کلاجه قارئنه
ملال ویرمدن قورقدیغمنز ایچون انشاء الله اونی ده یارینکی مقاله مزده
سویله جکوز .

محمد عاکف

مِنَاقِبِ سَيِّدَتِهِ

— مابعد —

من لحواء انها حملت اح

مد او انها به نساء

ناظم حضرتلری بیت سابقده جناب آمنهك ولادت محمدیه